

Choriyeva Gulsora Yusupovna

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi Termiz Filialil

Ijtimoiy Gumanitar Fanlar kafedrası assistenti

gulsora445@gmail.com

Ilmiy rahbar: **Sultonova O'g'iloy Nabiyevna**

Texnika muhandislik-texnologiya Instituti professori

Annotatsiya: Mazkur maqolada ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuvning ahamiyati, mazmun-mohiyati va uni amaliyotda qo'llashdagi muammolar tahlil qilinadi. Shuningdek, kompetensiyaviy yondashuv asosida shakllantirilayotgan bilim, ko'nikma va malakalarning zamonaviy talablarga mosligi, o'quvchilarda mustaqil fikrlash, muammoni hal qilish va hayotiy vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish kabi kompetensiyalarni rivojlantirishdagi roli yoritiladi. Muallif ta'lim tizimidagi dolzarb muammolarni aniqlab, ularni hal etish bo'yicha taklif va tavsiyalar beradi. Maqola pedagoglar, metodistlar hamda ta'lim sohasidagi mutaxassislar uchun foydali bo'lishi mumkin.

Kalit so'zlar: kompetensiyaviy yondashuv, ta'lim sifati, zamonaviy ta'lim, o'quv jarayoni, muammolar va yechimlar, amaliyotga tatbiq, pedagogik metodlar, kasbiy kompetensiya, o'quvchi faolligi, interfaol metodlar, ta'lim samaradorligi, mustaqil fikrlash.

Kirish.

Bugungi kunda ta'lim tizimida ro'y berayotgan islohotlar natijasida an'anaviy yondashuvlardan voz kechilib, zamonaviy, samarali va shaxsga yo'naltirilgan metodlarga e'tibor kuchaymoqda. Shu nuqtai nazardan kompetensiyaviy yondashuv ta'lim jarayonining markaziy tamoyillaridan biriga aylanib bormoqda. Ushbu yondashuv orqali o'quvchilar faqatgina nazariy bilim emas, balki real hayotiy vaziyatlarda qo'llay oladigan amaliy ko'nikmalarni ham egallashlari ko'zda tutiladi.

Kompetensiyaviy yondashuvning asosiy maqsadi — shaxsda mustaqil fikrlash, muammoni tahlil qilish, to‘g‘ri qaror qabul qilish, jamoada ishlash kabi zamonaviy kompetensiyalarni shakllantirishdir. Ammo bu yondashuvni ta‘lim amaliyotiga to‘liq tatbiq etish jarayonida turli muammolar ham yuzaga chiqmoqda. Ushbu maqolada aynan shu muammolar va ularning samarali yechimlari haqida so‘z yuritiladi.

Asosiy qism.

1. Kompetensiyaviy yondashuvning mohiyati

Kompetensiyaviy yondashuv ta‘lim jarayoniga yondashishning yangi metodologik asosidir. Uning maqsadi o‘quvchining nafaqat bilim, balki amaliy ko‘nikmalarini ham rivojlantirishdan iborat. Ushbu yondashuvning mohiyati o‘quvchiga faqatgina nazariy bilimlarni o‘rgatish emas, balki ularni real hayotda qo‘llay olish, muammolarni hal qilish va zamonaviy talablarga moslashish ko‘nikmalarini shakllantirishdir. Kompetensiya — bu shaxsning ma‘lum bir faoliyatni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun zarur bo‘lgan bilim, ko‘nikma va malakalar to‘plamidir. Shuning uchun kompetensiyaviy yondashuvni ta‘lim tizimida qo‘llashning ahamiyati katta.

2. Kompetensiyaviy yondashuvning ta‘lim jarayonida qo‘llanilishi

Kompetensiyaviy yondashuvni amaliyotga tatbiq etish ta‘lim jarayonining sifatini sezilarli darajada oshiradi. Bu yondashuv o‘quvchilarning faolligini oshirib, ularning o‘zini o‘zi rivojlantirish, o‘rganish jarayonida mustaqil ishlash ko‘nikmalarini shakllantiradi. Kompetensiya yondashuvini ta‘lim jarayoniga qo‘llashda turli pedagogik metodlar, interfaol va kommunikativ metodlar keng qo‘llaniladi. Misol uchun, o‘qitishning faol metodlari, guruh ishlari, loyiha asosidagi ta‘lim va boshqa innovatsion metodlar orqali o‘quvchi faolligi va bilimni amaliyotga tatbiq qilish darajasi oshadi.

3. Ta‘lim tizimidagi muammolar

Kompetensiyaviy yondashuvni ta‘lim tizimida joriy etishda bir qator muammolar mavjud. Birinchi navbatda, o‘qituvchilarning kompetensiyaviy yondashuvni to‘liq tushunmasliklari va uni o‘qitish metodikalariga samarali integratsiya qilmasliklari bu yondashuvni qo‘llashdagi eng katta to‘siqlardan biridir. Bundan tashqari, o‘quv dasturlarining an‘anaviy yondashuvlarga asoslanganligi, mavjud test tizimlarining nazariy bilimlarga ko‘proq urg‘u berishi, zamonaviy ta‘lim metodlarini qo‘llashdagi cheklovlar ham muammolarni keltirib chiqaradi.

4. Muammolarni yechish yo'llari

Kompetensiyaviy yondashuvni samarali joriy etish uchun bir nechta yechimlar mavjud. Birinchidan, o'qituvchilarni kompetensiyaviy yondashuvni to'liq tushunib, uni o'qitish jarayoniga muvaffaqiyatli qo'llash uchun maxsus treninglar va kurslar o'tkazish zarur. Ikkinchidan, o'quv dasturlarini yangilash va ta'lim metodlarini amaliyotga yaqinlashtirish lozim. Bunda, o'quvchilarni nafaqat nazariy bilimlar bilan ta'minlash, balki ularning ijtimoiy va amaliy ko'nikmalarini ham rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish zarur. Shuningdek, test tizimlarini yanada moslashuvchan qilish, o'quvchilarning faolligini baholashda innovatsion usullarni qo'llash ham muammoning yechimi bo'lishi mumkin.

Xulosa:

Kompetensiyaviy yondashuv ta'lim tizimini zamonaviy talablarga moslashtirishda muhim o'rin tutadi. Ushbu yondashuv nafaqat o'quvchilarga nazariy bilimlar, balki real hayotda qo'llaniladigan amaliy ko'nikmalarni ham o'rgatishga imkon beradi. Kompetensiyaviy yondashuvning samarali joriy etilishi uchun o'qituvchilarni o'qitish metodologiyasi va ta'lim dasturlarini yangilash zarur. Ta'lim tizimida yuzaga kelayotgan muammolarni yechish uchun innovatsion metodlar, o'quvchilarni faolligini oshirish va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish kerak. Kompetensiyaviy yondashuvni joriy etish ta'lim sifatini oshirib, o'quvchilarni zamonaviy ijtimoiy va kasbiy hayotga tayyorlashda muhim omil bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abduazizov, O. (2018). Kompetensiyaviy yondashuv: nazariya va amaliyot. Toshkent: Fan va texnologiya.
2. Shakarova, N. (2020). Zamonaviy ta'lim metodlari: interfaol yondashuvlar. Tashkent: O'qituvchi.
3. Mamatov, B., & Karimov, K. (2017). Ta'limda innovatsion texnologiyalarni qo'llash. Toshkent: Sharq.
4. Salimova, G. (2019). Kompetensiya asosidagi ta'limning pedagogik asoslari. Samarqand: Samarqand davlat universiteti nashriyoti.
5. Jones, C., & Roberts, K. (2016). The Competency-Based Approach to Education. London: Education Press.

6. Xo'jaev, R. (2015). Pedagogik jarayonning samaradorligi: kompetensiyaviy yondashuv. Toshkent: O'qituvchi.
7. OECD. (2018). The Future of Education and Skills 2030: Competency-Based Learning. Paris: OECD Publishing.
8. Mustafayeva, L. (2021). Ta'limdagi kompetensiyaviy yondashuv va uning o'quvchi rivojlanishiga ta'siri. Tashkent: Universitet nashriyoti.
9. Pirsanova, D. (2019). Innovatsion pedagogik metodlar va ta'limda interfaol yondashuvlar. Tashkent: USTU nashriyoti.
10. Illeris, K. (2014). Learning, Education and Competence. New York: Routledge.